

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt LII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

tiorum, solutionemque sustinerent divitum & indigentiam mendicorum. Sed tandem iustissimæ regnorum & provinciarum querelæ fecerunt ut querelis deinceps locus non esset, abolicis nimirum prorsus illis procurationibus.

CAPVT LII.

Synopsis.

I. Legati pecuniam ex procurationibus collectam effundebant cum probro atque dedecore. Agendum eodem tempore de luxu & pompa Legatorum. Anastasius Episcopus Thessalonicensis notatus.

II. Missus in Germaniam Legatus à Silvestro secundo Frithericus, vir cetera bonus, ambitioso apparatu in provinciam profectus est, ambitiosè provinciam habuit. Ei tamen primus locus datus non est in Concilio quandiù in eo adsuit Archiepiscopus Moguntinus.

III. Hugo Archiepiscopus Lugdunensis & apostolica sedis Legatus, ut magnitudinem suam ostentaret provincialibus, synodum generalem celebrare cogit intra Gallias. Consultus à Rege Ivo Carnotensis respondit istam audentiam non esse tolerandam.

IV. Iam tum Legati contendebant primum locum sibi competere in Conciliis generalibus cum prerogativa suffragij. Sed hanc legem duram & iniquam esse putabant Angli, ut patet ex Gerwasio Dorobernensi.

V. Natiur ambitio Gerardi Episcopi Engolismensis, qui generales synodos congregabat ut Concilio presidens generali amplitudinem sue potestatis gloriabundus inspiceret.

VI. Luxus & ambitio Petri Leonis in legatione Gallica & Anglica, tum perditissimi mores, & ad irruamenta gula sollicitus animus.

VII. Fastus tamen omnis abesse debet à Legatis; ut probatur etiam auctoritate sancti Bernardi.

VIII. Illustre fastus Legatorum exemplum in persona Vvillielmi Episcopi Eliensis, ex Matthæo Parisio.

IX. Item in Pelagio Episcopo Albanensi, quem Innocentius III. Legatum misit Constantinopolim.

X. Item in Egidio Cardinale, qui sub Honorio III. Legatus in Scotia fuit.

XI. Otto Cardinalis Legatus in Anglia tanta pompa tantoque fastu Concilium generale celebravit ut ob hoc ipsum graviter reprehensus sit à Matthæo Parisio.

XII. Narratur historia cuiusdam nebulonis, qui se Legatum ferens apostolica sedis, munera pretiosa ab Abbasibus & Prioribus Anglia exigebat, ea respiciens que fastus & ambitioni eius non videbantur esse congruentia, reposcens interim pretiosiora.

XIII. Explicatur Matthæi Parisij locus de privilegio Regis Angliæ sophisticè salvando. Privilegium illud in eo versabatur, ut Legatus in Angliam mitti non posset nisi à Rege postulatus.

XIV. Insignia Legatorum, id est, rubra vestes, ex Matthæo Westmonasteriensi. Apostolica dignitatis insignia vocantur ab Innocentio III. & apostolica paramenta atque insignia à Tangmaro.

XV. Hinc colligitur indumenta Romanorum Pontificum, que rubra erant, communicata fuisse cum Legatis posteriorum temporum, sicut olim Pallium. Ve-

stes Romanorum Pontificum fuisse olim purpureas probatur ex Concilio Remensi adversus Arnulphum & ex Joanne Saresberiensis.

XVI. Probatur etiam ex Ottone Frisingensi, ex Alis Gregory septimi, & ex veteri codice Vaticano apud Baronium.

XVII. Tum ex Petro Damiani, & Leone Ostiensi. In Pallio sive manto posita olim erat consummatio electionis Romani Pontificis.

XVIII. Legati vestibus rubris usi diù antè quàm Romani Pontifices rubream vestem concederent Cardinalibus. Exemplum in Pelagio Episcopo Albanensi Tum in Dominicis Polonis. Innocentius IV. Cardinalibus concessit uti galero rubeo. Qui secuti sunt Pontifices, sua & illi decora addiderunt.

I. PROCURATIO Legatorum sedis apostolicæ ab initis satis bonis primùm profecta, deinde versa est in malam consuetudinem exigendi sumptus immensos, qui postea effundebantur cum probro atque dedecore ob fastum & luxum Legatorum. Quod ut ostendamus esse verum, exemplis agendum erit neque obscuris neque ambiguis, & quæ petantur ex auctoribus antiquis & bonæ fidei. Simul autem, ne causas dividamus, de luxu & pompa Legatorum agemus qui graves provinciis non erant ob procurationum exactionem. Neque enim recens est hoc malum. Quippe suprâ vidimus Anastasium Thessalonicensem Episcopum Leonis magni temporibus affectasse celebrationem Conciliorum generalium Illyricianæ Diceseosis, per cujus tractus Episcopus Thessalonicensis erat Vicarius seu Legatus apostolicæ sedis, ut provincialibus potentiam & magnitudinem suam tali modo ostentaret. Medij temporis historiæ apertiora istius ambitionis exempla proferunt, quæ nos referemus.

II. Sedente in apostolica sede Silvestro istius nominis secundo, cum Vvilligis Archiepiscopus Moguntinus synodum contra Canones celebrasset in dicecesi Hildesheimensi, cujus Episcopus erat sanctus Bernvvardus, istèque querelam de ea re ad Concilium à Silvestro celebratum detulisset, primùm damnata est Vvilligis temeritas, deinde placuit synodum Episcopis per Saxoniam indici, Vicarium nihilominus ex parte Domini Apostolici destinari qui synodo presideat. Legatum illum, qui vocabatur Frithericus, summis laudibus effert Tangmarus in vita sancti Bernvvardi. Neque ego ista negaverim. Illud tantùm ex hac historia colligam, etiam tum in modestissimi hominis animum penetrasse ambitionem Legatorum sequentis ætatis. Nam istum ambitioso apparatu in provinciam profectum, ambitiosè illic egisse, docet idem Tangmarus, homo alioqui Frithericus non infensus, his verbis. Frithericus Car-

Vide suprâ cap. 16. §. 11. & cap. 17. §. 4.

Vide S. Hieronymi arch. pag. 14.

De Fastu & Dole. notat.

De Fastu & Dole. notat.

De Fastu & Dole. notat.

De Fastu & Dole. notat.

dinalis Presbyter sanctæ Romanæ Ecclesiæ, postea Ravennæ Archiepiscopus, Saxo genere, juvenis ætate, sed seniorum probitate, Vicarius Domini Apostolici eligitur atque dirigitur, apostolicis paramentis atque insigniis non minus insulatus quàm si ipse procedebat. Repetit ista rursus Tangmarus paulò post occasione synodi in Germania ob eam causam habitæ. *Interea affuit, inquit, ab Apostolico & Imperatore vice Papa directus Cardinalis Presbyter Frithevicus, omnibus insigniis apostolicis, ac si Papa procedat insulatus, equis apostolica sella Romano more ostro instratis.* Ceterum primus locus, ut hoc obiter adnotem, datus Legato non est quandiu illic adfuit Villigisus Archiepiscopus Moguntinus.

Fide infra lib. 6. cap. 31. §. 7.

III. Anno M X C V I. Urbanus II. duo Concilia generalia celebraverat intra Gallias, primum quidem in civitate Turonensi, aliud verò apud Nemausum in prima Narbonensi. Quia verò Concilia illa plurimum habebant dignitatis ac splendoris, Hugonem Archiepiscopum Lugdunensem, qui Legatus apostolicæ sedis erat, incessit ambitio generalem synodum habendi, ut eo pacto auctoritatem suam ostentaret. Literas itaque ad universos regni Francorum Episcopos cum scripsisset, quibus eos evocabat ad Concilium, Philippus Rex, qui haud dubiè ægrè ferebat Episcopos suos evocari ab Episcopo alterius regni, consuluit Ivonem Episcopum Carnotensem quid factò opus esset. Quòd si ille non rescripsisset, non haberemus hodie exemplum ambitionis istius Legati. Sic ergo legitur in epistola L V I. Ivonis ad Philippum Regem: *De eo quod parvitati meæ mandavit vestra sublimitas, post duo Concilia hoc anno à Domino Papa celebrata, nunc Legatum ejus Lugdunensem Archiepiscopum infra eundem annum tertium generale convocare, & ad hoc regni vestri Episcopos invitare, serenitati vestre respondeo quia cum nuper literas ejus habuerim, nihil tale ibi legi, vel à misso ejus audivi. quod tamen si faceret, non esset hæc apostolica institutio vel ecclesiastica consuetudo.*

Fide epistolam Petri Damiani ad Hildebrandum, apud Baron. ad an. 1059. §. 45.

Fide supra cap. 49. §. 2.

IV. Iam tum Legati contendeabant primum locum sibi competere in Conciliis generalibus cum prerogativa suffragij, ideòque mirum videri non debet Hugonem cogitasse de celebrando Concilio, in quo ipse cum summa auctoritate præesset universis Archiepiscopis & Episcopis regni Francorum. Istam tamen legem per ea tempora duram & iniquam esse putabant Angli, non tamen contradicere ausi ob metum Romani Pontificis & Legatorum. Extat illustre istius rei exemplum apud Gervasium Dorobernensem, à nobis supra relatam, ut necesse non sit hæc rursus describere. Illud tantum

dicam, reprehensione dignum Anglis visum fuisse quòd pomposè nimis susceptus esset Legatus ab Archiepiscopis Cantuariensi & Eboracensi, & quòd simplex Presbyter præsideret omnibus Archiepiscopis & Episcopis, idque in sublimi solio, ut ipsa Gervasij verba ponamus. Addit autem istud facinus totam Angliam commovisse in non modicam indignationem, & gravi ex ea re scandalo multorum mentes fuisse vulneratas. Contigere ista anno millesimo centesimo vigesimo quinto.

V. Scio hoc quod dicturus sum de Gerardo Episcopo Engolismensi, è satyra peti quam adversus ipsum scripsit Arnulphus Sagiensis Archidiaconus, qui dein Episcopus fuit Lexoviensis. Referam tamen, ut si vera ex omni parte sunt quæ Gerardo objicit Arnulphus, detestemur hominis superbiam & arrogantiam, sin minus, certè hinc colligamus multa pro more Legatorum gessisse Gerardum quæ reprehensione digna videbantur. Sic ergo loquitur Arnulphus de legatione ejus: *Abinde igitur inconcussa prerogativa potestatis armatus, libera in Ecclesiam Dei facultate grassatus es, singulorum vel depulando quidem vel augendo substantias, infimis summa, summis infima commutando.* Et mox: *Abinde tua diffusioribus spatiis effusa cupiditas copiosam rapacitati suæ materiam non desuisse gavisus est. Quid ergo manifestas exactiones, quid familiaria ob periculum justitia suscepta dispendia dicam? Quid generales synodos, quid fatigatas venerabiles ex remota regione personas edisseram, ut Concilio presidens generali amplitudinem tuæ potestatis gloriabundus inspiceres, & ambitioni satisfacere contemplatio subditorum.*

VI. Per eadem tempora Petrus Leonis, qui in schismate dein electus est Romanus Pontifex adversus Innocentium secundum, Legatus apostolicæ sedis fuit in Gallia & in Anglia. Qua pompa, quo fastu & luxu, quo denique dedecore in legatione versatus sit, si vera sunt quæ de illo narrat Arnulphus Sagiensis Archidiaconus, facilè lector judicabit. Neque enim veri periculum ad me recipio, cum sciam multa interdum studio partium dici quæ non ita sunt vera ut leguntur in libris. Hæc tamen vitia ei adhuc viventi publicè exprobrat Arnulphus in libro contra Gerardum Engolismensem. *Deinde ad diversas partes functus legationis officio, cupiditati suæ potius quàm justitiæ satisfacere studuit, adeo ut illi ea tantum bonos exitus habuisse negotia viderentur quæ merces adjecta & marsupij plenitudo subsecuta probaret. Vbi ergo nullis intervenientibus causis, nulla rapine præstabatur occasio, tunc exactio blanditiis vel comminatione plena*

non deerat. Bina singulis diebus sumptu plurimo convivium parabantur; tantisque ciborum luxus & superfluitas erat ut ad exquisitas ferculorum varietates sollicitari plerumque figulos oporteret & ignota compositionis nova vasa formare. Cum autem adversus istam impudentiam graviter detonasset Arnulphus, demum addit: Taceo quod hęc effusio non apud divites tantum, sed apud inopes fiebat Ecclesias, quibus postea id luere multis jejuniis & algoribus oporteret. Cumque pauperes Episcopus vel Abbates profusioribus quam domi didicerat vexasset expensis, in ipsa Ecclesiarum ornamenta satis impudenti sacrilegio grassabatur, ut planè sponsam Domini spoliare suisque privare monilibus ausu temerario videretur.

VII. Sanè factum omnem abesse debere à Legatis apostolicę sedis, quę à piscatore fundata est, & res ipsa loquitur, & graves omnium seculorum querelę adversus ipsos evincunt. Sed in primis memorabilis est locus sancti Bernardi Abbatis Clarevallensis: qui Eugenium III. instruens cujusmodi viros lateri suo applicare debeat, quibus ministris uti in provinciis, generalia quidem monita valde utilia præscribit; præcipuè verò jubet uti Ecclesias non spoliarent, marcupia non exhauriant, famę suę provideant, orandi studium gerant, se amabiles præbeant, non verbo, sed opere, reverendos exhibeant, sed actu, non fastu. Quod in hominibus istis non reprehendisset sanctus Bernardus, nisi seculo illo Legatorum fastus & ambitio res fuissent vulgarissimę, quę bonis omnibus nauseam & fastidium creabant.

VIII. Illustre fastus Legatorum exemplum refert Matthæus Parisius, cum describit quę gesta à Vvillelmo Eliensi Episcopo sunt anno millesimo centesimo nonagesimo. Hęc sunt ejus verba: Legationis officium, quod mille suffis argenti libris adquiserat, adeo immoderate peregit ut omnibus Anglię Ecclesiis tam conventualibus quàm cathedralibus fieret onerosus. Siquidem mille & quingentis per Angliam evectus equitaturis, Clericorum stipatus catervis, Militumque vallatus agminibus, omnia ferè quę episcopali reverentię congruunt prætermisit. Illi omnes filij nobilium astabant in mensa, quos suis nepitibus & consanguineis puellis copularvit per matrimonia, felices se æstimantes quos familiares habebat. Non fuit terra venalis quam non emerit, Ecclesia vel abbatia vacans quam non daret aut retineret. Sequebantur illum Ambubaia- rum collegia, pharmacopole, mendici, mime, balatrones, hoc genus omne; ut illi omni musico- rum genere & modulationibus vocum obsequeretur in terris, sicut angeli sancti omnipotentis Deo obsequuntur in cælis. Hoc autem totum fecit ut cum Domino à pari contendere videretur.

Tom. II.

IX. Innocentius deinde tertius anno MCCXIII. Constantinopolim misit Pelagium Episcopum Albanensem, quem diu orientalis Ecclesia habuit apostolicę sedis Legatum. Nolo heic inire narrationem rerum ab eo gestarum in ea legatione. Referam tantum quę de fastu & arrogantia ejus narrat Georgius Logotheta in Chronico Constantinopolitano. Idem Ericus, inquit, cum Byzantię imperaret, ad reginam urbium à Summo Pontifice Præsul, quem ipsi Legatum indigitant, Pelagius nomine, Pape prerogativas omnes referens, ablegatur. Namque calceos rubros inducibat, neque diversi coloris indumentis amiciebatur; quinimo equi sagulum & fræna eodem inficiebantur veneno. Et cum moribus esset inhumanioribus, fastus ac insolentia plenus, nimium sevit in Constantinopolitanos. Vide reliqua apud Odoricum Raynaldum.

X. Anno MCCXXI. Honorius III. Legatum in Scotiam misit Ægidium Cardinalem, ut in subsidium novę expeditionis in terram sanctam pecuniam aliquam conquireret. Narrat ista Hector Boëtius in libro XIII. historię Scotorum; simulque gravem Episcopi cujusdam Scoti orationem in conventu publico habitam refert de avaritia & tyrannide Legatorum. Inter Legatos verò quos oratione illa perstrinxit hic Episcopus, ista de Ægidio indignabundus effudit, cum dixisset eum ex populi liberalitate ingentem pecuniam compilasse: Eam omnem homo audacissimus in summa ambitione ac luxu, etiam nobis aspicientibus, profudit; nec veritus est impudens veterator falsum crimen confingere, ut flagitia sua tegetet, & ne absumptum imò devoratum thesaurum restituere cogeretur.

XI. Anno MCCXXXVII. Otto Tituli sancti Nicolai in Carcere Tulliano Diaconus Cardinalis, de quo supra diximus, in Angliam à Gregorio IX. missus Legatus tanta pompa tantoque fastu Concilium generale celebravit ut ob hoc ipsum graviter reprehensus sit à Matthæo Parisio. Appropinquante verò tempore Concilij, inquit Parisius, jussit sibi Legatus sedem parari in occidentali parte Ecclesię sancti Pauli Londoniis fastigiosam nimis & solennem, longis trabibus & sedilibus gradatim exaltatam. Misit igitur literas suas, ut vocati omnes Anglię Prelati, scilicet Archiepiscopi, Episcopi, Abbates, Priores installati, tam sub Conventus sui vel Capituli quàm suo nomine, literas procuratorias deferentes, ut quicquid in Concilio statueret Legatus, ratum utrobique haberetur. Venerunt igitur omnes juxta mandatum Domini Legati, nimis vexati & fatigati in corporibus propriis, equorum, & viaticis, utpote ingruente hyeme & multiformi tempestate, omnes Prelati sue legatię, Angliam tamen potissimè. Hęc

V.

Georgius Logotheta ex v. s. s. Al. laus & apud Odor. Raynald. ad an. 1224. s. 6.

Vide supra cap. 10. f. 6.

7. 2. 2. lib. 4. 4.

Vile s. s. cap. 4. s. 2. 3.

14. 5.

7. 1. 1. 1. 1.

erant instrumenta servitutis. Agit rursus de hoc factu Ottonis idem Parisius occasione narrationis eorum quæ in Concilio illo gesta sunt, his verbis: *Ingressus Ecclesiam, coram majori * Ecclesia pontificalibus se induit, scilicet superpellicio, & desuper cappa choralis pellibus variis furrata, & mitra. Et precedentibus Archiepiscopis Cantuariensi & Eboracensi cum processione solenni, cum cruce & cereis accensis, & cum Letania, sedem suam ascendit per gradus pomposè, ut dictum est, preparatam, & jam pomposius tapetis & pallatis redimitam, collocante se à dextris Domino Cantuariensi, & Eboracensi à sinistris.*

XII. Insigne visum est referre locum alium ex eadem historia Matthæi Parisij, de nebulone quodam, cujus ea fuit impudentia ut palam & apertè ab Abbate & Prioribus Angliæ exigeret munera pretiosa, ea respiciens quæ fastui & ambitioni ejus non videbantur esse congruentia, reposcens interim pretiosiora. Præsumpta sunt ista anno MCCXLIV. à Martino sedis apostolicæ Nuntio; qui per modum Legati se gerens, verba sunt Parisij, licet Legati vestibus pro privilegio Regis sophisticè salvando non insignitis, passim significavit imperiosè illi Abbati, vel illi Priori, ut sibi darent & mitterent munera pretiosa, palefridos desiderabiles, & in esculentis & poculentis sumptuosa xenia, & vestimenta adornativa. Quod cum fecissent, ipse Martinus remisit eis quæ ei missa fuerunt, asserens ea esse insufficientia, & præcepit eis ut meliora sibi sub pœna suspensionis & anathematis transmitterent. Suspensit autem omnes à collatione beneficiorum triginta marcas valentium & supra, donec sua satisfactum foret cupiditati. Hominis impudentiam.

XIII. Quod ait Parisius Martinum Legati vestibus insignitum non fuisse pro privilegio Regis Angliæ sophisticè salvando, lucem accipit ex alio ejusdem auctoris loco. Sed antè quàm illum referam, placet alium ejus locum afferre isti similem qui mox descriptus est, ut eadem opera utrumque explicemus. Innocentius IV. mittens identidem Legatos in Angliam ad colligendam pecuniam, non tamen eis tribuebat nomen Legatorum, licet amplissima illos auctoritate ornaret. Aliquot ergo post annis quàm Martinum miserat, cum recens adhuc Anglorum odium esset adversus illum, Marinum quendam, alterum Martinum, (inquit Matthæus Parisius, ad nomen alludens Martini, tanquam si diceret alterum Carilinum) in Angliam misit anno millesimo ducentesimo quadragesimo septimo. Hic igitur, inquit Matthæus, quamvis insignitis Legati non polereti, potestate tamen Legati, ut sic Domini Re-

gis privilegio illuderetur, fortius armabatur. Hæc, inquam, lucem accipiunt ex alio Matthæi loco; in quo loquens de Ioanne Rufo, quem Innocentius eodem anno MCCXLVII. misit in Hyberniam, ait ei tributum non fuisse nomen Legati propter privilegium Regis Angliæ, cui concessum erat ne quis in regnum ejus mitteretur Legatus nisi ab ipso postulatus. Hæc sunt verba Matthæi: *Eisdem, que diebus missus est in Hyberniam magister Iohannes Rufus ad pecuniam ibidem colligendam cum potestatis plenitudine quasi Legatus, non tamen insignibus Legati redimitus, ne videretur Papa Dominum Regem Angliæ offendisse, qui privilegiali se gaudet umbraliter communitum ut non veniat Legatus in terram suam nisi postulatus. Memoratus igitur I. tam vigilanter mandato Papali & sua indulgit utilitati & lucro ut sex millia marcarum ab Hyberniam extorsit, quæ per conductum religiosorum in festo sancti Michaelis fecit Londinum transportari & thesauro Papali gaudenter accumulavi.*

XIV. Insignia Legati quæ vocat Parisius, rubras vestes dicit Matthæus Vestmonasteriensis de hoc ipso Ioanne loquens: *magnis armatus potestatibus quasi Legatus, non tamen rubris vestibus insignitus, ne videretur Dominum Regem Angliæ offendisse, qui quodam gaudet privilegio, videlicet ut non veniat Legatus in terram suam nisi postulatus. Eadem Legatorum quæ heic dicuntur insignia, apostolicæ dignitatis insignia vocantur ab Innocentio III. in Concilio Lateranensi. Hic enim privilegia quatuor patriarchalium sedium renovans, sancta universali synodo aprobante decernit inter alia ut quatuor illi Patriarchæ crucis vexillum ante se faciant ubique deferri, nisi in urbe Romana, & ubicunque Summus Pontifex præsens extiterit, aut ejus Legatus utens insigniis apostolicæ dignitatis. Dixerat autem Tangmarus, ut supra vidimus, Frithericum, qui Legatus in Germaniam missus est à Silvestro secundo, apostolicis paramentis atque insigniis non minus infulatum fuisse quàm si ipse Papa processisset.*

XV. Hinc patet indumenta Pontificum Romanorum, quæ plurimum splendoris habebant, fuisse communicata cum Legatis posteriorum temporum, non secus ac olim Vicariis apostolicæ sedis Pallium tribuebatur. Quod ut melius intelligatur, ostendendum est præcis illis temporibus vestes Romanorum Pontificum fuisse purpureas. Initium probationis faciendum est à verbis Arnulphi Episcopi Aurelianensis in synodo Remensi habita anno DCCCCXCI. qui loquens de Pontifice Romano hæc dixit: *Quid hunc Reverendi patres, in sublimi solio residentem, veste purpurea & aurea radiantem, quid hunc,*

Fide eundem Paris. p. 2. 647. edit. Tigur.

Concil. Lateran. III. c. 13.

Concil. Rem. c. 13.

inquam, esse censetis? Nimirum si caritate destituitur, solaque scientia inflatur & extollitur, Antichristus est in templo Dei sedens & se ostendens tanquam sit Deus. His congruunt quae de Romano Pontifice scribit Ioannes Saresberienensis lib. v. 1. de nugis curialium cap. xxiv. Sed & ipse Romanus Pontifex omnibus gravis & ferè intolerabilis est. Praeterea omnes arguunt quòd ruentibus & collabentibus Ecclesiis quas patrum construxit devotio, altaribus quoque incultis, palatia extruit, & ipse non modò purpuratus sed deauratus incedit.

XVI. Purpuram fuisse vestem ordinariam Pontificum Romanorum colligitur etiam ex pluribus aliis veterum scriptorum testimoniis, quae heic congerere operae pretium duximus. Otto Frisingensis loquens de electione Leonis IX. id testatur his verbis: *Hic ex nobili Francorum prosapia oriundus, auctoritate regalis excellentia ad sedem beati Petri destinatus fuerat; cumque assumpta purpura pontificali per Gallias iter ageret, contigit eum Cluniacum venire, uti tunc presatus Hildebrandus prioratus, ut dicitur, obedientiam administrabat. Et paulò post: Inclinator ille ad monitum ejus, purpuram deponit &c.* Colligitur illud ipsum ex Actis vitae Gregorij VII. à Baronio relatis; in quibus post narrata quae in electione ejus contigere, demum ista adduntur: *Indutus rubea chlamyde, sicut est mos, & Papali mitra insignitus, invitus & marens in beati Petri cathedram fuit inthronizatus.* Chlamydem illam rubeam fuisse indumentum quo uti tum solerent Summi Pontifices evincitur etiam ex scripto codice Vaticano cujus fragmentum refert Baronius. Agebatur de dejectione Burdini, qui Gregorij VIII. nomine assumpto Romanam cathedram diù tenuerat adversus Gelasium secundum & Callistum secundum. Huic ergo victo ea ignominia irrogata est ut *preparato camelo pro alto caballo, & indutus pilosa pelle vervecis pro chlamyde rubea, positus sit ex adverso super camelum, dataque sit ei in manibus pro franco cauda cameli, atque ita in Urbem introductus sit.*

XVII. Rem istam conficiemus adhuc duobus exemplis. Cadalous Parmensis Episcopus Romanam sedem invaserat post Nicolaum secundum. Ad hunc ergo scribens Petrus Damiani, eumque redarguens, his inter alia verbis eum compellat: *Habes nunc forsitam mitram, habes juxta morem Romani Pontificis rubeam cappam.* Leo Ostiensis describens electionem Victoris III. docet primùm illum invitum electum esse, eique Victoris nomen à clero & populo impositum fuisse. *Sed quoniam haec omnia, ut diximus, contra ejus animum fiebant, cappam quidem rubeam induit, Alba verò induere cum nunquam potuerunt.* Fa-

Tom. II.

cilius quippe erat Pallium superponere nolenti quàm Albam, quae manicas habet. In Pallio verò sive manto aut Pluviali, ut sequentis seculi vocabulis utar, posita erat electionis consummatio, uti dicemus ad Arnulphum Lexoviensem. Revertamur nunc ad causam Legatorum.

XVIII. Itaque Romani Pontifices, ut reverentiam Legatis suis conciliarent, cum eis communicabant usum chlamydis rubeae quoad essent in legatione constituti. Nam & diù antè quàm Romani Pontifices rubeam vestem concederent Cardinalibus, sive id factum à Bonifacio octavo, sive à Paulo secundo, diù inquam ante hoc privilegium Legati vestibus rubeis utebantur. Testatur istud de Pelagio Episcopo Albanensi, qui Legatus apostolicae sedis in Oriente fuit aëvo Innocentij tertij, Georgius Logotheta: *Purpurea illi salaria, inquit, ejusdem coloris vestimenta, frenaque & sagum pariter purpurea erant.* Vidimus deinde Matthæum V. vestimonasteriensem, cum de insignibus Legatorum loqui vellet, rubras vestes dixisse. Denique Bzovius adnotat Dominicanis suis in Polonia gerentibus legationem apostolicae sedis indultum fuisse ab Innocentio IV. ut rubeo galero, rubeis sandaliis, ocreis & chirothecis rubeis caput & manus ac pedes tegerent, ut his purpureis ornamentis significarent, inquit, mortibus devota gestare capita igneque ardentissimo exaestuare ad preparationem evangelij pacis. Innocentius ille qui primus Cardinalium ornamenta invenit, primùm eos galero rubeo uti concessit, ut ea nota distinguerentur à ceteris ecclesiastici ordinis viris. Qui secuti sunt Pontifices, sua & illi decora addiderunt, donec ad eam quae hodie visitur gloriam perventum est. Nam Bonifacius octavus, ut vulgò existimant, Cardinalibus purpurei coloris vestimenta dedit. Paulus verò secundus, ut in ejus vita narrat Platina, primo pontificatus sui anno eis pannum ejusdem coloris dono dedit, quo equos vel mulas sternerent dum equitant. *Voluit praeterea, subdit statim Platina, in decretum referre ut galeri Cardinalium ex serico coccineo fierent. Sed id quòd minùs decerneretur vetuere illi qui bene sentientes diminuendam esse Ecclesiae pompam, non augendam cum detrimento Christianae religionis, predicabant.* His ita enarratis de Legatorum insigniis, persequamur instituti nostri rationem.

CAPVT LIII.

Synopsis.

I. Mala fama Legatorum haud dubiè Romanos V ij